

(Hirvikoiria- lehdet 1, 4, 5/ 2000)

J.A.U. Yrjölä

KOIRIEN RUOKINNAN PERUSTEITA, OSA I

"Kotiruokaa" vaiko teollisuuden valmisrehuja vaiko molempia? Viisas toteamus jo vuosisatojen takaa: "Olet sitä mitä syöt", pätee myös koiriimme.

Nykyaikana koiramme elävät entistä läheisemmässä yhteydessä ihmisten kanssa. Elinympäristömme on entisestään kaupunkilaistunut. Koiriemme elinympäristö on lyhyessä ajassa kokenut suuria muutoksia. Muutokset koskevat myös koirien ruokaa. Samanaikaisesti ovat myös koirien kasvuhäiriöt yleistyneet. Jos kasvuhäiriöt eivät olisi niin yleisiä ja lähes kaikkia koiriamme koskevia, rotuihin katsomatta, voisin yhtyä niihin, joiden mielestä kysymyksessä ovat harjoitetussa rotukoirasiitoksessa tehdyt virheet, joiden seurauksena nämä "periytyvinä" sairauksina pidetyt viat ovat yleistyneet. Taipumukset kasvuhäiriöihin voivat kyllä olla perinnöllisiä, näkyyhän tämä selvästi tilastoissa, että suuri ja jättikokoisilla koirilla koko periytyy ja samoin alttius lonkkanivelenkasvuhäiriövikaan! Jo viisikymmentä vuotta rottweilereita omistaneena ja kasvattaneena, aktiivisena kynologian harrastajana sekä elintarvikkeiden valmistukseen ja ravinto- oppiin ammattini ansiosta perehtyneenä olen itse tullut vuosi vuodelta vakuuttuneemmaksi, että koirien kasvuhäiriöiden estämisessä on niiden ravitsemuksella tärkeämpi ja tuloksia tuottavampi merkitys kuin esimerkiksi röntgenologisiin tutkimuksiin perustuvilla siitokseen käyttörajoituksilla. Ne useat kymmenet miljoonat markat, joita on uhrattu esimerkiksi lonkkavikaa koskeviin tutkimuksiin ja näistä aiheutuviin kuluihin koirien siitoksessa, olisivat tuottaneet varmasti paremman ja hyödyttävämmän tuloksen jos ne olisi kohdistettu täysimääräisesti koirien oikean ravitsemuksen tutkimukseen ja koiranomistajien koulutukseen koirien ruokinnassa.

Koirien kotiruoka

Koirien kotiruoalla ei tarkoiteta mitä tahansa ruokaa, jota kotona sattuu olemaan. Koirien kotiruoka on tarkoituksella koirille valmistettu. Se voi olla myös ihmisruokien tähteitä, jotka ovat koirille sopivia. Koirien kotiruoaksi mielletään myös niiden ruokintaa varten hankitut teurastuksen sivutuotteet, naudanmaha, muut elimet ja luut, sekä kalat ja, munat jne. Nimikkeen alle kuuluvat oikeastaan kaikki muut paitsi koirien valmisrehut.

Mikä takaa kotiruoan terveellisyyden?

Kuinka ravitsevaa kotiruoka koirille on riippuu niiden ruokkijan tietotaidoista. Tietoa sekä taitoa koirien ruokinnasta on saatu perinnetietona kotoa, jos siellä oli koiria. Tai tieto ja taito on opiskeltua ja perustuu tutkittuun tietoon. Tieto ja taito on voitu myös oppia ns. kantapään kautta, yrityksen ja erehdyksen opettamana. Ruokkimistaitoihin kuuluu erityisesti kyky nähdä kuinka menee. On osattava tarkkailla koira ja nähtävä voiko koira hyvin saamallaan ravinnolla.

Olisiko jotakin tehtävissä koirien ruokinnan parantamisessa?

Koiraharrastuksen puitteissa järjestetään kenneljärjestöjen toimesta runsaasti

erilaisia kynologisia kursseja, joilla perehdytään rotukoiriin. Kurssit liittyvät kasvattamiseen, kouluttamiseen, kilpailuihin ja näyttelyihin sekä terveydenhoitoon. Jokainen koiranomistaja joutuu ruokkimaan koiransa päivittäin ja vastuuntuntoisena joutuu usein kysymään itseltään ruokinko koiraani oikein? Tilanteen ollessa tällainen, olettaisi kenneljärjestöjen pienemmistä suurempiin järjestävän aktiivisesti neuvontaa ja syvempääkin koulutusta koiranomistajille, paremman koiranruokinnan toteuttamiseksi. Näin ei kuitenkaan tapahdu. Kursseja koiran ravitsemuksesta järjestetään hyvin harvoin ja ne ovat pääsääntöisesti koiranrehujen tuottajien ja myyjien järjestämiä, rehujen myyntiä edistäviä tilaisuuksia. Kurssit tavoittavat vain murto- osan koirien ruokkijoista. Ollaksemme avarakatseisia täytyisi ruokintavalistuksen yltää myös kenneljärjestöjen ulkopuolelle, valistuksen piiriin olisi saatava kaikki koiranomistajat.

Meidän ihmisten omaa ravitsemusta tarkasteltaessa ei sekään ole parhaalla mahdollisella tavalla toteutunut, eikä hyvä ravitsemustaito vallitse läheskään jokaisessa kodissa. Syy ei ole taloudellinen. Kysymys on tietotaidon puutteesta ja vääristä asenteista. Meitä on opetettu ja valistettu, että meidän tulisi välttää liikaa rasvaa, sokeria ja suolaa. Meidän ruokamme täytyisi koostua suurimmalta osaltaan viljatuotteista ja juuresten, vihannesten sekä hedelmien osuutta pitäisi suhteellisesti lisätä. Kuinka tätä sitten toteutetaan! Poistetaan makkaroista rasva, vähennetään "levitteiden" rasvapitoisuutta, muutetaan juomien sokeri tekomakeutusaineiksi jne. Eli niitä ruokatavaroita, joita meidän tulisi syödä vähemmän, niitä parannellaan, jotta voisimme syödä niitä edelleen tarvitsematta siirtyä vilja ja kasvislinjalle!! Tämän ohessa on siirrytty popsimaan hinnaltaan arvokkaita luontaistuotekauppojen "ravintolisiä". Kaikki tämä on vaikuttanut lisäksi niin, että monet herkut, joita saisimme kohtuudella nauttia, on pilattu tekemällä niistä vähemmän maukkaita kevytversioita. Herää myös ihmettely miksi hollantilaisilla on vuoden korkeampi keskimäärin keskimääräinen elinikä kuin meillä "puhdasta" ruokaa nauttivilla suomalaisilla.

Ihmisiä opetetaan kouluissa, aivan ruohonjuuritasolta lähtien lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Lisäksi saamme opetusta liikunnassa ja taideaineissa, vieraissa kielissä jne. Tämä opettamisemme jatkuu korkeakouluihin ja yliopistoihin asti. Korkeammalla opetuksen asteella saamme opetusta myös ravitsemustieteissä. Korkeakoulu ja yliopistotasoista ravintotiedeopetusta vaille jääneet tietävät ravitsemuksesta liian vähän. Tällaiseen tulokseen tulee kun tarkkailee ihmisten syömisiä hieman syvällisemmin. Kokonaistilanteen ollessa tällainen on hyvin vaikeata saavuttaa edes tyydyttäviä tuloksia koirien ruokinnassa, erityisesti "kotiruoalla".

Marttaliitto on tehnyt vuosikymmenien kuluessa arvokasta työtä Suomessa, ihmisten kotiruoan parantamiseksi. Erityisesti ruoan ravitsemusta ja terveellisyyttä ajatellen on Marttojen neuvontatyö tuottanut myös tuloksia, josta osa saattaa säteillä myös perheessä asuvien koirien hyväksi. Koirien suuri lukumäärä ja sijoittuminen hyvin monenlaisiin koteihin edellyttäisi myös vapaaehtoisen ja riippumattoman neuvontajärjestön perustamista, vapaaehtoista valistustyötä tekemään koirien ja myös kissojen ruokinnan järjeistämiseksi ja parantamiseksi.

Koirien hyvän ruokinnan toteuttamisessa ei ole vain yhtä oikeaa menettelyä. Asia on nähtävä siten, että löytyy useita hyviä malleja sen toteuttamiseksi. Koiranrehujen valmistajat, koiranruokien kauppiat ja me koiranomistajat olemme kaikki samassa veneessä. Pintapuolisesti tarkasteltuna saattaa näyttää, etteivät etumme ole yhteneväisiä. Näin ei ole. Hyvin toteutettu ja toteutuva koirien ravitsemus on meidän yhteinen etumme. Tämän yhteisen edun vuoksi meitä

pitäisi yhdistää jonkinlainen koirien hyvää ravitsemusta edesauttava "Marttaliitto".

Keskeisimmät asiat koirien ruokinnassa ovat

Koiranomistajien tietotaito koirien ruokinnassa.

Koirien ravitsemukseen kohdistuva tutkimustyö.

Koiranrehujen valmistajien tietotaito ja moraali valmistaa terveellisiä rehuja.

Yhteiskunnan taholta toteutettu, riittävä valvonta rehujen valmistuksen ja kaupan osalta.

Koirille soveltuvien ruokien saatavuus ja niiden kohtuullinen hinta.

Nuo edellä mainitut viisi keskeisintä asiaa toteutuvat: Kun kaikki koirien omistajat pääsevät koirien ruokintaneuvonnan piiriin ja halutessaan syvällisemmänkin koirien ravitsemukseen kohdistuvan opetuksen alaiseksi. Kun yhteiskunta tunnustaa koirien hyödyllisyyden, toisista näkökulmista kuin taloudellisesta ja satsaa voimavaroja koirien ravitsemusta koskevaan tutkimustyöhön. Kun ruokien valmistuksessa ja kaupassa säilyy vapaa kilpailu, jota yhteiskunta valvoo ja verottaa koirien ruokaa vain kohtuullisesti.

Kotiruokaa tai valmisrehuja vaiko kumpaakin?

Kotiruoka ja valmiit teollisuuden rehut eivät ole joko tahi vaihtoehtoja. Molempien hyvät ominaisuudet ja heikkoudet voidaan esittää. Todellisuudessa sekakäyttö lienee mielekkäin ruokintavaihtoehto. Ne, jotka vannovat yksinomaan toisen tai toisen puolesta ja kieltävät sekaruokinnan, ovat oikeassa määrätyin edellytyksin, mutta kokonaisuutta ajatellen he ovat mielipiteineen epärealistisia ja myös lyhytnäköisiä.

RAVINTOAINEIDEN VAIKUTUKSET TIEDETTÄÄN JOSKIN UUTTAKIN TIETOA TULEE JATKUVASTI. YMPÄRISTÖ, JOSSA KOIRAT ELÄVÄT ON REALITEETTI JA SIINÄ TAPAHTUU MUUTOKSIA, KOIRAT OVAT KOIRIA JA PYSYVÄT KOIRINA, NE EIVÄT MUUKSI MUUTU.

Koirien ruoka koostuu ravintoaineista. Kasveja lannoitettaessa puhutaan ravinteista.

Ravintoaineita ovat:

Hiilihydraatit:

Sokerit, tärkkelykset ja kuidut.

Valkuaisaineet eli proteiinit:

Ne ovat aminohapoista muodostuneita eläin ja kasvivalkuuaisaineita.

Rasvat:

Sisältävät tyydyttyneitä, tyydyttämättömiä ja monitydyttämättömiä rasvahappoja.

Rasvat ovat kiinteitä tai juoksevia, eläin tai kasvirasvoja.

Vitamiinit:

Ovat rasva tai vesiliukoisia.

Kivennäisaineet:

Ovat lukumäärältään suuri ryhmä. Ne jaetaan tarpeellisten määrien perusteella enemmän tarvittaviin makrokivennäisaineisiin tai vähemmän tarvittaviin mikrokivennäisaineisiin eli hivenaineisiin.

Vesi:

On kivennäisaineita runsaammin sisältävää kovaa vettä tai kivennäisistä köyhää pehmeää, tavallisesti ns. pintavettä. Vesi liuottaa ja kuljettaa ravintoaineita ja toimii ruumiinlämmön säätelijänä.

Bakteerit ja entsyymit:

Ovat ruoansulatuksessa hyödyllisiä ja välttämättömiä tai haitallisia.

Ravintoaineista koostuva ravinto ylläpitää solujen kasvua ja elämää.

Valkuaisaineita, vitamiineja ja kivennäisaineita kutsutaankin erityisiksi kasvu ja suojaravintoaineiksi. Ravinto tuottaa myös energiaa elintoimintojen ja ruumiinlämmön ylläpitämiseksi. Energiaa tarvitaan runsaammin liikuttaessa ja eletessä kylmässä. Energiaa mitataan kaloreina ja jouleina. Liika energia varastoituu kehoon ja näkyy lihomisena. Energian puute näkyy laihtumisena. Eniten energiaa tuottaa rasva. Tasaveroisia energiantantajia ovat keskenään valkuaisaineet ja hiilihydraatit. Valkuaisainepitoinen ruoka on aina kalliimpaa kuin hiilihydraattipitoinen. Valkuaisaineet eivät ole energiantuottajina parempina, ne rasittavat elimistöä enemmän kuin hiilihydraatit, tai rasvat. Koiran pitäisi saada tarvitsemansa energia rasvasta tai hiilihydraateista. Runsas rasvan syönti ei sovi ihmiselle, mutta koirat voivat käyttää rasvaa lähes koko energiantarpeensa tyydyttämiseen, välttämättömätkin ravintoaineet liikaa nautittuina ovat myrkyllisiä eli "määrä tekee myrkyn". Lisäravintoaineiden holtiton käyttö ei ole em. syistä suotavaa.

KOIRIEN RUOKINNAN PERUSTEITA, OSA II

Elinympäristömme ei voi muuttua ilman seuraamuksia.

Ikäni vuoksi voin helposti siirtyä muistoissani tuonne 60 vuoden taakse ja todeta, että elinympäristömme on kokenut lähes täydellisen mullistuksen. Haluan tässä yhteydessä mainita muutamia havaintoja, joilla lienee merkitystä.

Yleishygieniassa on tapahtunut suuri muutos. Ulkokäymälät ovat tänään harvinaisia ja tunkiot ovat lähes kadonneet. Kaikki elintarvikkeet myydään pakattuina. Koirat eivät pääse vapaasti juoksentelemaan kaupunkien ja kylien pihilla ja teillä. Juomme lähes kaikki vesilaitosten puhdistamaa vettä. Peseytyminen on juoksevan veden ansiosta helppoa ja sitä harrastetaan useammin kuin ennen. Pesuaineina oli ennen saippua ja lipeäkivi. Tänään pesuainevalikoima on monipuolinen ja ne ovat antiseptisiä, bakteerien kasvua estäviä tai niitä tuhoavia. Aikaisemmin vain lysoli oli desinfiointiaine. Lapset sairastivat yleisesti hinkuyskää, vesi, tuhka ja tulirokkoa sekä sikotautia. Yliherkkyys sairautena tunnettiin ainoastaan maitorupi. Allergioista ei kansan keskuudessa puhuttu. Vuonna 1952 palvelin asevelvollisena Riihimäellä, erillisessä viestirykmentissä, jossa meitä asevelvollisia oli paljon. En kuullut kenenkään valittavan allergisuutta. Meidät rokotettiin jonossa, kyselemättä olisiko joku ollut yliherkkä jollekin. Söimme kaikki samaa ruokaa ja joimme isot lasilliset maitoa. Maito ei tosin ollut monipuolisesti käsiteltyä, homogenisoitua ja "sinistä". Kukaan ei oireillut syömänsä ruuan vuoksi, ainoa oire oli nopeasti palaava nälkä, joka johdatteli sotilaskotiin pullan syöntiin ja maidon juontiin. Nykyisin niin yleistynyt allergia ei rajoittanut elämistämme. Erilaisten bakteerien liikuttamisesta ulottuville tunkioilta ja ulkokäymälöistä huolehtivat kärpäset, joita oli asunnoissa nykyistä runsaammin. Kärpäsiä torjuttiin kärpäslätkillä ja erityisillä liimapapereilla, joita roikkui lähes jokaisen keittiön katosta. Jääkaappeja oli vain varakkaimmilla ja pakastimia ei heilläkään.

Olen jo kymmenen vuoden ajan viettänyt kesiäni Turkissa. Hygienia on siellä toteutunut Suomea huonommin. Lähes jokainen suomalainen lomailija sairastuu Turkin lomallaan ripuliin. Turkkilaiset kutsuvat tätä "turistiripuliksi" sitä kun ei juuri paikallisilla asukkailla esiinny. Minuakin ripuli vaani pari vuotta, mutta nykyisin olen luonnonmenetelmällä rokottunut ja voin syödä vapaasti kaikkea mitä turkkilaisetkin siihen sairastumatta. Minun lienee turha mainita, että turkkilaiset eivät kärsi allergioista. Turkkilaisten koiratkin rapsuttelevat täiden ja kirppujen vuoksi, mutta eivät allergian takia. Turkkilaisista koirista vain aniharvat saavat loishäätöjä ja rokotuksia.

Meillä ihmisillä kuten koirillammekin on "immuunijärjestelmä". Elimistöömme hyökkäävät bakteerit ja muut pieneliöt kohtaavat immuunijärjestelmämme, joka ryhtyy torjumaan hyökkääjiä. Immuunijärjestelmämme on vahva, mutta tässäkin olemme yksilöitä. Toisilla immuunijärjestelmä on vahvempi kuin toisilla. Tämänhän selittää jo se, miksi kaikki eivät sairastu vaikka saavatkin tartunnan. Jos immuunijärjestelmämme joutuu "työttömäksi" ja jos se vielä sattuu olemaan tavallista taisteluhaluiseempaa eli vahva, voi se alkaa torjua vääriä kohteita, joita kehoomme tulee. Tällainen saattaa olla esimerkiksi vehnässä esiintyvä valkuaisaine. Tällöin puhumme ruoka- allergiasta ja allergisuudesta vehnälle. Allergisuus esiintyy myös ihottumana tai hengityselimissä. Ihmiset ja koirat allergisoituvat eli muuttuvat yliherkiksi useille aineille. Näitä aineita on kartoitettu ja sen perusteella voidaan osoittaa, että jotkut aineet aiheuttavat allergiaa yleisemmin kuin jotkut toiset. Vehnä, kananmunat, kalat tai koirat eivät ole syyllisiä allergioillemme, niistä vain tulee "syntipukkeja" syistä, joista edellä olen kertonut. Myös ihminen voi laukaista koirassa allergian, jolloin siitä tulee vuorostaan ihmisallerginen! Näkemykseni mukaan kärsivät koirat allergioista juuri samoista syistä kuin me ihmisetkin. Puhjennut allergia on todellinen sairaus enkä missään tapauksessa kyseenalaista sitä vakavana sairautena. Olen vain pyrkinyt tuomaan oman mielipiteeni esiin syistä miksi allergisoidumme.

Koirat ovat perimältään raadonsyöjiä

Koirien villi alkuperä on sama kuin sudella ja niillä on ravinnon suhteen samankaltaiset vaatimukset kuin susilla ja ketuilla. Koira on alkuperältään raadonsyöjä. Koirilla onkin mahtava immuunijärjestelmä niiden ruoka- aineissa esiintyviä pieneliöitä eli mikrobeja kohtaan. Sudet, ketut ja useimmat koirat saattavat nauttia pitkällekin mätänemistilassa olevaa eläinperäistä ruokaa siitä mitenkään sairastumatta. Tällainen olisi meille ihmisille suorastaan hengenvaarallista. Ennen vapaina juoksentelevat koirat hautasivat syömättä jääneet luut maahan ja kaivoivat ne sieltä myöhemmin ylös, syöden luut hyvällä ruokahalulla. Näinhän koirat tekevät nykyisinkin, mutta vain liian harvoilla koirilla on siihen mahdollisuus. Haudatut ja ylöskaivetut luut haisivat mädäntyneelle ja niissä oli usein myös toukkia. Luut ravisteltiin puhtaiksi kaikesta irtovasta ja syötiin toukista välittämättä, hajuun tyytyväisinä. Syömmehän me ihmisetkin juustoja joiden haju on siihen tottumattomien mielestä hyvin kyseenalainen. Kun tällainen eläin kuten koira joutuu syömään vain "puhdasta" ruokaa, rehuja, joista pieneliöstö on eliminoitu kuumentamalla, ei ole lainkaan ihme jos se alkaa allergisesti oireilla. Allergian syy ei tällöinkään ole rehun valmistusaineekset vaan se mitä olen jo edellä yrittänyt selittää.

Kun mainitsin raadonsyöjien kyvystä nauttia pitkällekin pilaantunutta eläinperäistä ravintoa en tarkoittanut, että kaikki pilaantunut olisi koirille sopivaa ruokaa. Homehtuneet kasvipörsäiset ja eri tavoin pilaantuneet kestoäilykkeet saattavat olla koirillekin tappavan vaarallisia. Villeiltä esivanhemmilta peritty kyky nauttia

pilaantunutta raakalihaa ei voida pitää kaikkien rotukoirien kodalla hyvin säilyneenä ominaisuutena. Siperian huskyt ja pekingeesit lienevät eräänlaisia ääripäitä tässä asiassa. Huskyt voivat ilmeisen hyvin nauttia "raatoja" kun taas pekingeesit eivät niinkään. Pekingeesit taas tulevat paremmin toimeen "ihmisten ruoalla" kuin huskyt. Hyppäys takaisin luontoon on huskyilla lyhyt, mutta tuhansia vuosia ihmisten kanssa tiiviissä symbioosissa eläneellä pekingeesillä pitkä.

PÄÄSÄÄNTÖISESTI LIHAA SYÖVÄT ELÄIMET SYÖVÄT KASVISRAVINTOA NAUTTIVIA ELÄIMIÄ.

Ruohoa ravinnokseen nauttivilla eläimillä on kaikkein tehokkain ja kehittynein ruoansulatuselimistö. Ruoansulatuskanava on pitkä ja tehokas, sen toimintaa edistää monipuolinen ja runsas ruoansulatuksessa tarpeellinen mikrobisto. Kasvisruokaa ravinnokseen nauttivat eläimet ovatkin edellytys, että lihaa syöviä eläimiä on voinut kehittyä. Lihansyöjien elimistö ei kykene käyttämään kasvisravintoa elämiseensä. Edellisestä johtuu se, että ne saalistavat ruoakseen kasvissyöjiä. Tällaisesta saaliista ne saavat itselleen myös tarpeellisen määrän kasvissyöjien sisuksissa olevaa mirobipitoista ruoansulatuselimistöä sekä osittain sulanutta kasvisperäistä ruokaa. Tämä takaa lihaa syövien eläinten ruoansulatuksen hyvän toimivuuden.

LIHAA SYÖVIEN ELÄINTEN KASVUIKÄISET JÄLKELEISET KUTEN KOIRANPENNUT OVAT EDELLÄ MAINITUISSA ASIOISSA HYVINKIN VAATIVIA, VOIDAKSEEN KEHITTYÄ HYVIN ILMAN KASVUHÄIRIÖITÄ

Erityisesti koiranpennut syövät hyvin hanakasti kasvissyöjien ruoansulatuselimistöä, esimerkiksi naudon mahaa. Alkukantaisissa olosuhteissa, jolloin ihminen ei huolehdi pentujen ruokkimisesta ne saavat aluksi ruokansa siten, että emo oksentaa niille mahansa sisällön. Näin ruokitut pennut saavat samalla riittävän ruoansulatusmikrobiston ja ne kykenevät sulattamaan ruoastaan kaikki tarpeelliset ravintoaineet. Näin myös sudet ja ketut villissä luonnossa menettelevät, eikä niiden pentuja uhkaa kasvuhäiriöt siinä mittakaavassa kuin kotikoiriamme, joita ruokimme nykyisin pääasiassa valmisrehuilla. Jos pennut ja aikuisetkin koirat kärsivät ruoansulatusbakteerien puutetta ne kompensoivat asiaa syömällä kasvissyöjäeläinten ulosteita. Omia rottweilereita seuranneena tiedän, että erityisen maistuvia ovat jänisten papanat ja jäätynyt hevosensonta. Kasvisyöjien ulosteissa on runsaasti ruoansulatusmikrobistoa sekä muitakin tärkeitä ravintoaineita kuten vitamiineja ja kivennäisaineita sekä kuitua. Pahimmassa tapauksessa ne alkavat syödä myös omia ulosteitaan. Jos ruoansulatuselimistö on puutteellinen, siitä seuraa huono ruoansulatus ja altistuminen kasvuhäiriöille. Kyky selviytyä vähemmällä ja ehkä yksipuolisemmalla ruoansulatuselimistöllä lienee periytyvää ja syynä siihen etteivät kasvuhäiriöt sittenkään vaivaa jokaista koiraa. Ehkä se on vastaus myös siihen miksi lonkkavikaa on alettu pitää perinnöllisenä vikana. Mikä osuus ravinnon C-vitamiinipitoisuudella on ruoansulatusmikrobiston hyvinvoinnille, ei ole selvitetty. Häiriintyneessä ruoansulatuksessa esiintyy runsasta kaasunmuodostusta, uloste on löysää ja pahanhajuista. Koirat pyrkivät puhdistamaan ruoansulatuselimistöään ruohonsyönnillä, näin ne voivat oksentaa mahansa tyhjäksi tai ainakin huonosti sulava massa liikkuu nopeammin ja poistuu myös nopeammin. Koirilla on todennäköisesti tällöin myös vatsakipuja. Hyvin vaikeissa tapauksissa koirat syövät sukkia, sukkahousuja, kiviä jne. Koirien hyvän ruoansulatuksen merkki on kiinteä makkaramainen uloste, jota ulostaessaan koira joutuu ponnistelemaan eli pusaamaan. Tällöin koiran anaalirauhasneste purkautuu myös hyvin ulos ja jättää hyvän reviirimerkinnän. Jos anaalirauhaset

eivät tyhjene seuraa siitä herkästi niiden tulehtuminen. Löysä, puuromainen uloste kertoo sopimattomasta ravinnosta ja ruoansulatushäiriöistä.

Ovatko luut koirien ruokaa?

Kaikki koirat kaluavat mielellään luita ja mikäli pystyvät, myös syövät niitä. Me ihmiset kuulumme kädellisiin "eläimiin" ja käsillä tekeminen viihdyttää meitä. Käsityöläisiä, joiden käsityö on myös luovaa, pidetään yleisesti ns. onnellisina ihmisinä. Jos hermostumme tai olemme levottomia oireilemme käsillämme, naputtelemme sormillamme pöydän pintaa tai teemme muuta vastaavaa. Jostakin suutahtanut perheen emäntä rupeaa purkamaan henkistä häiriötään ryhtymällä siivoamaan tai tekemään käsillä olevaa neuletyötä.

Luiden kaluaminen on koirien kohdalla samanlaista terapeutista puuhailua. Koiran täytyy saada purkaa itseään "nenätyöllä" tai suullaan pureksimalla. Luut koirien ruokinnassa tunnetaan kaikkialla maailmassa. Luita tarjotaan yleisesti koirille kaluttaviksi ja syötäväksi. Jos koiralla on taipumus vahtia ruokaansa, se ilmenee yleensä ensiksi luun vahtimisena. Kun mainitsen luut koirien ruokavalioon kuuluvana, pyydän ehdottomasti muistamaan sen minkä kerroin edellä siperianhuskyista ja pekingeseistä. Luita syöneiden koirien on saatava runsaasti liikuntaa ja on parempi, että se syö luita tyhjänsä mahaansa. Luut ja liha sopivat paremmin samalle aterialle kuin luut ja puuro tai kuivarehu. Luiden syönti kovettaa koirien ulostetta ja helpottaa anaalirauhasnesteiden purkautumista. Luut pitäisi aina syödä raakoina, ei kypsytettyinä. Vasikan rustot ja rustoiset luut ovat parhaita. Sian luut, aikuisen kanan ja lampaan luut ovat kovempia, sälöilevempiä ja siten jopa vaarallisia. Sudet ja ketut syövät myös luita, mutta villieläiminä ne eivät saa niitä "perattuina" puhtaina luina. Tässä piileekin eräs tärkeä asia, joka on huomioitava luita koirille tarjottaessa. Villit sudet syövät lintujen, jänisten, peurojen ja myös lampaiden luita jos saavat lampaan saalikseen. Luita syödessään ne syövät myös sulkia, untuvia, karvoja ja villaa. Nämä ruoansulatuksessa sulamattomat ainesosat suojelevat suolistoa teräviltä luiden osilta. Suolistossa ne ikään kuin paketoivat terävät, sulamattomat luut. Suden nälkäisyys ja suuri liikunnan määrä edistää ruoansulatusta ja mahdollistaa hyvin luiden syönnin. Jos koirille ei tarjota raakoja eläinten luita, on niille syytä tarjota ainakin eläinten nahkoista valmistettuja puruluuita jo psyykkisistä syistä. Luiden kaluaminen puhdistaa hampaita ja poistaa hammaskiveä. Kaluaminen vahvistaa myös hampaita ja puremalihaksia. Edellä jo todettiin, että suu on koiralle kuin kädet ihmisille.

Luoja ei luonut koiria kypsää ruokaa syömään!

Koira tarvitsee ns. elävää ravintoa. Tämä tarkoittaa erityisesti sitä, että ravinnossa on oltava siihen kuuluva silmin näkymätön pieneliöstö elävänä mukana. Raa'an ruokatavaran nopeasti alkava pilaantuminen todistaa tällaisen pieneliöstön olemassa olon. Keitetäessä ja paistettaessa pieneliöstö tuhoutuu. Kaikki eläinperäinen ruoka pitäisi syöttää koirille raakana. Tämä ei kuitenkaan ole kaikkien koiranomistajien mahdollisuuksien ulottuvissa, mutta tällaiseen pitäisi ehdottomasti pyrkiä. Raakaliha on koirille yhtälailla terveellistä kuin raa'at salaattit meille ihmisille. Koiria ruokittaessa ei sen sijaan kannata siirtyä raakojen kasvisruokien käyttöön. Tällaiseen ei koirien ruoansulatustajärjestelmä ole luotu, eikä se kykene käyttämään raakaa kasvisruokaa kuin osittain ravinnokseen. Paljon puhutaan kananmunan valkuaisen avidiinista, joka ehkäisee biotiinin imeytymistä. Asia on varmasti totta, mutta koirien ruokintaa kokonaisuudessaan tarkasteltaessa se on ns. nippelitietoa. On parempi noudattaa sääntöä, että kananmunat syötetään raakoina, jopa kuorineen ja porkkanat kypsennettyinä.

Eiväthän sudet ja ketutkaan linnun munia keittele kun niitä syövät. Kasvisperäinen ruoka tulee parhaiten hyödynnetyksi koirien ravitsemuksessa kun se keitetään kypsäksi ja soseutetaan hienoksi. Omasta kokemuksesta voin sanoa, että normaalia elämää viettävät kotikoirat voivat mitä parhaiten kun niitä ruokitaan sekaruoalla, joka koostuu eläin ja kasviperäisistä aineksista.

KOIRIEN RUOKINNAN PERUSTEITA, OSA III

Vanha suomalainen uskomus, jota myös "kansan viisaudeksi" kutsutaan kertoo, että koirista tulee vihasia, jos niille syötetään raakaa lihaa. Tänäpä tiedämme, että väittäma ei kirjaimellisesti ole totta.

Koirien ruokkijan on osattava tarkkailla koiria ja huomattava ravitsemuksen aiheuttamat oireet. Kun ravitsema on kohdallaan on koira iloinen, elämänhaluinen ja kaikin puolin terveen oloinen. Yksinkertaisempaa on kertoa oireista, jotka johtuvat ruokintavirheistä. Sopimaton ravinto tai puutteellinen ravinto aiheuttavat enemmän tai vähemmän selkeitä oireita. Koirat oireilevat korvillaan, silmillään, ihollaan, karvapeitteellään ja ulosteillaan. Usein myös käyttäytyminen kertoo siitä ettei kaikki ole aivan kohdallaan. Esimerkiksi eturaajojen nuoleminen, jos se on normaalia runsaampaa kertoo ettei kaikki ole hyvin. Vaivan ei kuitenkaan tarvitse olla eturaajoissa. Pään ravistelu ja korvien raapiminen kertovat, että korvissa tai hampaissa on jotakin vialla. Lähemmässä tarkastelussa voi havaita korvissa lievää punoitusta. Vaikeammissa tapauksissa korvat ovat punoituksen ohella myös hyvin likaiset. Jos tilanteen annetaan jatkua, korvat todella tulehtuvat ja vaativat lääkehoitoa. Onhan itsestään selvää, että korvat tulehtuvat bakteerien, korviin pesiytyvän sienien tai korvissa esiintyvien loisten vuoksi. Kaikki em. saattavat olla korvatulehdusten ensisijaisia syitä. Toisaalta myös tiedämme, että esim. allergian vuoksi ärsyyntynyt korvien iho on alttiimpi edellä luettujen tekijöiden hyökkäyksille kuin täysin terve iho. Korvien oireilu aiheutuu usein koiralle sopimattoman tai pitkään jatkuneen puutteellisen ravinnon seurauksena. A- vitamiinin ja tarpeellisten rasvahappojen puute voi näkyä korvissa sekä silmissä. Maito ja siitä tehtyt valmisteet aiheuttavat usein yliherkkyyttä joka näkyy korvien punotuksena. Tuore pastoroitu ja homogenisoitu maito on haitallisin ja piimät vähemmän haitallisia. Silmissä voi samasta syystä ilmetä lievää tulehdusta, silmät eivät ole kirkkaat ja ne rähmivät. Silmäluomet tulevat vähitellen karvattomiksi, joka mustilla koirilla näkyy harmahtavina silmän ympäryksinä. Karvattomuus voi olla myös oire sinkin puutteesta. Korva ja silmäntulehdukset on hoidettava eläinlääkärin määräämillä lääkkeillä. Jos ne kuitenkin ovat perusteeltaan sekundäärisiä eli sivuoireita olisi oireet aiheuttava perussy hoidettava kuntoon lääkehoidon ohessa.

Porkkanapaprikasose saattaa auttaa

Kymmenkunta porkkanaa ja pari punaista paprikaa keitetään kypsiksi ja soseutetaan esim. tehosekoittimella hienoksi soseeksi. Tätä sosetta annetaan päivittäin pari suurta ruokalusikallista rottweilerin kokoisille koirille. Porkkanapaprikasoseen ohessa on koirille annettava iso ruokalusikallinen auringonkukkaöljyä. Kuivarehuissa oleva rasva saattaa olla säilytysolosuhteista johtuen ja rehuun lisäystä rasvojen härskiintymistä estävästä antioksidantista huolimatta jossain määrin pilaantunutta. Pilaantunut rasva on epäterveellistä. Tuoreen auringonkukkaöljyn monitydyttämättömät rasvahapot edistävät porkkanapaprikasoseessa olevien vitaaliaineiden hyväksikäyttöä. Soseessa on A-vitamiinin esiastetta ja monipuolinen kivennäisainekoostumus. Siinä on myös hiukan C- vitamiinia ja punaiseen väriin liittyvää antioksidanttia. Yleensä jo pari viikkoa kestänyt soseen syöttäminen alkaa näkyä koirissa parantuneena silmien

kirkkautena, korvien puhdistumisena ja punoituksen vähentymisenä ja koirien yleiskunnon kohentumisena. Hyväkuntoisen koiran karvapeite on puhdas ja hyväntuoksuinen, ellei karvanvaihto ole juuri meneillään. On hyvin yleistä, että ravitsemusvirheet ja puutteet näkyvät koiran turkissa vasta pitemmän ajan kuluttua. Samoin on laita selkeiden iho- oireiden synnyssä. Kun oireita esiintyy on syy ruokinnassa siitä huolimatta, että ne voivat johtua allergiasta. Kiinteä ulostus kertoo hyvää, löysä uloste kertoo häiriöistä. Myös nikottelu on usein häiriintyneestä ruoansulatuksesta johtuvaa. Nikottelu on kuitenkin hyvin akuutti oire muihin oireisiin verrattuna eikä niin vakavaa. Jatkuvasti esiintyvä runsas ruohon syönti on syytä ottaa vakavasti ja pyrkiä muuttamaan koiran ruokavaliota sopivammaksi.

Koirien elinolosuhteet eivät kuulu suoranaisesti niiden ruokintaa käsittelevään yhteyteen. Muutama sana lienee kuitenkin paikallaan. Kuiva ja lämmin huoneilma sopii koirille vielä huonommin kuin meille ihmisille. Koirat viihtyvät meitä paremmin ulkoilmassa sekä meitä viileämmässä. Kuiva huoneilma ärsyttää erityisesti koirien silmiä ja se on usein myös huonon karvapeitteen takana. Kuivasta huoneilmasta aiheutuvat oireet esiintyvät voittopuolisesti talvikaudella. Oireet eivät silloin johdu ruokinnasta vaan elinolosuhteista, joihin ei ruokintaa muuttamalla tai parantamalla voi vaikuttaa.

Yrjölän puuro on yksi vaihtoehto

Jo perinnetieto kertoo koiria ruokitun viljasta tehdyllä puurolla. Minkä lisäksi niille annettiin teurastuksen sivutuotteita, sisälmyksiä ja luita. Viljapohjaisen puuron valmistaminen koirille on ollut ja on edelleen yleistä. Näin on koko maailman mittakaavassakin. Vieraillessani Keski- Anatoliassa lammaspaimenten luona, kangal- rotuisiin paimenten koiriin tutustumassa totesin, että koirien perusruoka oli ohrajauhoista valmistettu puolikypsä puuro. Viljat, joita koirille syötetään vaihtelevat luonnollisesti sen mukaan mitä missäkin maassa ja asuinalueella on parhaiten saatavissa. Viljojen valintaan vaikuttaa myös se mikä niistä on todettu koirille parhaisten sopivan, maittavuuden, hinnan jne. puolesta. Hyvän, ravintorikkaan, terveellisen ja maistuvan leivän valmistus perustuu siihen, että valmistusaineet ovat tuoreita, vastajauhettuja ja kaikki valmistusvaiheet kuten taikinan käyminen ja leivän paistuminen ovat pitkät. Näin valmistuu myös terveellisin puuro koirille. Jotta todella olisi mahdollisuus leipoa parasta mahdollista leipää ovat suurleipomot rakentaneet oman myllyn leipomon yhteyteen. Näin taataan, että taikinaan saadaan vastajauhetut, paljon vitaaliaineita sisältävät jauhot. Amerikkalaiset sanovat että "Aika on rahaa". Tämä pätee kaikessa yritystoiminnassa, jota leivän valmistaminenkin on. Aikaa säästyä kun valmistusaikaa lyhennetään. Laadun kannalta tällainen on kuitenkin huono ratkaisu. Hyvän leivän laatu syntyy pitkän käymisajan ja matalammassa lämpötilassa tapahtuvan pitkäaikaisen paistumisen tuloksina. Leivästä tulee näin aromikkaampi maun ja tuoksun suhteen ja sen sulavuus paranee. Onkin suorastaan laadun aliarvioimista ja halveksuntaa kun kuluttajaviranomaiset suorittavat leipien kilohintojen vertailua. Hyvää ei saa koskaan halvalla. Yhtä älytöntä olisi kenkien kilohintojen vertailu. Nimelläni tunnetun puuron valmistuksessa pätevät myös samat periaatteet kuin hyvän leivän valmistuksessa. Puuroon käytettyjen viljasuurimoiden eli ryyrien olisi oltava tuoreita, juuri myllystä tulleita. Kokonainen suurimo säilyttää tuoreutensa paremmin kuin rikottu. Pitkä liotusaika ennen puuron kypsennystä tekee puurosta myös paremmin sulavan. Liotessaan suurimot reagoivat keskenään ja ne heräävät. Fytaasientsyymi, joka hajottaa fytiiniä ennättää toimia ja edistää viljoissa olevan kalsiumin parempaa imeytymistä ruoansulatuksessa. Luonnollisesti pitkä liotus myös edistää

suurimoiden kypsymistä. Tälläkin on merkitystä kun käyttää puuroon kokonaisia suurimoita. Suurimot saavat liota ennen paistumista 6 10 tuntia. Puuron voi keittää tai paistaa. Paistaminen on vähemmän työlästä. Uuni säädetään +180 C asteen lämpöiseksi ja puuroa paistetaan vähintään 2 tuntia.

Aito ja alkuperäinen puuron resepti on seuraava:

1 dl kokonaisia tattarisuurimoita
1 dl kokonaisia hirssisuurimoita (hersyyniä)
1 dl riisiä, mieluummin tummaa
1 dl ohrasuurimoita (voivat olla myös rikottuja)
n. 2 l vettä
5 g merisuolaa

Liotusvettä ei kaadeta pois, se jätetään puurovedeksi. Suola lisätään vasta liotuksen jälkeen. Kypsä puuro säilyy jääkaapissa noin viikon verran ja pakastettuna varsin kauan. Puuron voi pakastaa annospusseihin. Tattari ja hirssisuurimoiden luonnottoman korkeaksi hinnoiteltu hinta tekee puurosta hinnaltaan kalliin. Tässä olisikin jollekin kotimaan tattarin viljelijälle hyvä markkinointi mahdollisuus, sillä tattari kasvaa hyvin Suomessa. Puuroa voi rikastaa merilevällä, nokkosilla ja porkkanalla.

Puuron lisäksi koirat tarvitsevat eläinkunnasta saatavaa ruokaa

Perinteisesti on syötetty koirille naudanmahaa eli pötsiä. Erityisesti englantilaiset suurikokoisia koiria kasvattavat käyttävät naudanmahaa koiriensa ruokkimisessa. Mahat on hankittu suoraan teurastajalta ja ne on koiratarhassa ripustettu seinässä olevaan koukkuun, josta koirat ovat saaneet repiä niistä kappaleita syötäväkseen. Meillä naudanmahaa saa pakastettuna karkeaksi jauhettuna, suurimmista koiranruokien myyntiin erikoituneista liikkeistä. Omakohtaisesti olen kokenut naudanmahan soveltuvan erityisen hyvin rottweilereilleni. Tästä minulla on jo kymmenien vuosien kokemus. Myös kananmunat ovat hyviä proteiinilähteitä ja munan valkuaisaineilla on erinomainen sulavuus. Kirjolohta ja lohen perkeitä sekä silakoita olen syöttänyt koirilleni raakoina ja todennut, että kala- ateria viikossa on erittäin terveellinen. Korkeampaan laatuluokkaan kuuluvaa kuivarehua kannattaa syöttää koirille kotiruoan ohessa. On tärkeätä opettaa nykyaikana koirista kaikkiruokaisia. Kuitenkin kaikkien ravintolisien, vitamiinien ja kivennäisaineitten holtittomasta syöttämisestä haluan erityisesti varoittaa. Kaikki liika on aina haitallista. Koirien monipuolinen normaali ruoka sisältää kaikkia koirien tarvitsemia ravintoaineita. Älkää myöskään juosko jokaisen saamane ohjeen perässä. Olkaa mieluummin konservatiiveja kuin radikaaleja. Asiat ovat niinkuin ne näyttävät, mutta kannattaa aina pohtia miksi niin on. Olet sitä mitä syöt on pätenyt jo antiikin ajoista lähtien ja pätee yhä. Professori Saki Paatsama sanoi aina lonkkaviasta tarkalleen, että se on lonkkanivelen kasvuhäiriö vika. Vika siis kehittyy koiran kasvukaudella eikä ole synnynnäinen, vaikka näinkin vikaa esitellään. Rokottamattomista koirista vain osa sairastuu penikkatautiin vaikka kaikki saisivat tartunnan. Lähtökohta on kaikilla sama, mutta toiset selviävät. On kaukaa haettu ajatus jos tässäkin syytettäisiin perintötekijöitä sairastumisesta.

[< jalostus](#)